

آیا زمان آن نرسیده که استفاده از آزمون‌های چند گزینه‌ای محدود و یا منسوخ گردد؟

مهستی علیزاده، حسین مازوچیان*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۳۹۴؛ ۱۵(۶۴): ۵۰۵ تا ۵۰۷

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

طی بررسی‌های مختلف صورت گرفته توسط محققین آموزش پزشکی، بیش‌ترین شیوه آزمون در کشور، به ترتیب استفاده از سؤالات با گزینه‌های متعدد، ترکیب سؤالات تشریحی با کوتاه جواب و ترکیب پرسش‌های تشریحی و چند گزینه‌ای در دانشگاه‌های علوم پزشکی عنوان شده است. در این مطالعات، این چنین عنوان گردیده که کم‌ترین میزان استفاده از روش‌های ارزشیابی از طریق شیوه سنجش ۳۶۰ درجه (ارزیابی چند معیاره)، ایفای نقش، برگزاری آزمون عملی به شکل OSCE و استفاده از logbook در ارزیابی مهارتها و دانش فراگیران است (۸ تا ۱۸)؛ به طور مثال در یک مطالعه چنین گزارش گردیده است که در ارزیابی نهایی دانشجویان، میزان استفاده از آزمون چهار گزینه‌ای در ۹۷/۶٪ مشاهده گردیده است و سنجش ۳۶۰ درجه صرفاً در ۴/۸٪ موارد ارزیابی بالینی نقش ایفا نموده بودند (۹). این امر فارغ از این که احتمال پاسخ‌دهی حدسی به پرسش‌ها را افزایش می‌دهد به طور کاملاً محتمل منجر به موفقیت افرادی خواهد شد که توانایی کم‌تری در درک، تجزیه و تحلیل و تفکر دارند (۱۰ و ۱۱).

از سوی دیگر نتایج مطالعات گوناگون صورت گرفته نشان می‌دهد، اساتید هیأت‌علمی مهارت کافی را در طراحی سؤالات چهار گزینه‌ای نیز ندارند (۱۲ تا ۱۴). همچنین، بسیاری از آزمون‌های جامع و سرنوشت ساز در حیطه علوم پزشکی، شامل آزمون جامع علوم پایه، پیش‌کارورزی، دستیاری و بسیاری از آزمون‌های ورودی به مقاطع بالاتر به شکل چهارگزینه‌ای بوده و بیش‌تر مراکز آموزش عالی فعلی برای آماده نمودن فراگیرانشان جهت عبور از این سدها، مجبورند که شیوه ارزشیابی خود را به این آزمون‌ها منطبق کنند (۱۵ و ۱۶).

با بررسی موارد فوق‌الذکر این گونه فرض می‌شود که شیوه برگزاری آزمون در سیستم علوم پزشکی کشورمان نه تنها منجر به صعود افراد توانمند به مراتب بالاتر نمی‌شود بلکه به عنوان مانعی بر سر راه آموزش صحیح، تشدید استرس روانی فراگیران و از همه مهم‌تر هدر رفت منابع محدود ایران اسلامی مان عمل می‌کند، البته انجام مطالعات تکمیلی و با قدرت علمی بالا در جهت اثبات این فرض ضروری می‌نماید.

به نظر می‌رسد که سنجش دانشجویان برای ورود به مقاطع بالاتر بهتر است بر اساس عملکرد آنها در طول دوره و توانمندی‌های کسب شده در این زمان طولانی صورت بگیرد. همچنین این ارزشیابی‌ها بایستی به صورت کیفی انجام

* نویسنده مسؤول: حسین مازوچیان، دانشجوی پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. hosseinm1388@gmail.com

دکتر مهستی علیزاده (دانشیار)، مرکز تحقیقات عوامل مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. (alizadem@yahoo.com)

تاریخ دریافت: ۹۴/۱۰/۲۹، تاریخ پذیرش: ۹۴/۱۱/۱۰

بگیرد و نه این که با یک آزمون چند گزینه‌ای، فرد مورد نظر را مورد قضاوت قرار دهد. در کشورهای اروپایی هم چون آلمان و جمهوری چک، انتخاب رزیدنت و تحصیل در مقاطع بالاتر بر اساس علاقه هر شخص صورت می‌پذیرد. دانشجوی متقاضی به مدت محدودی در رشته مورد علاقه خود به عنوان رزیدنت اقدام به فعالیت نموده و در طول این دوره، ارزیابی نهایی به شیوه ارزیابی تکوینی صورت می‌پذیرد و توان ادامه یا عدم توان ادامه تحصیل و فعالیت در رشته خاص مورد نظر معین و مشخص می‌گردد (۱۶).

در کشورهایی هم چون بلژیک که پذیرش دستیار تخصصی بر اساس آزمون عملی صورت می‌گیرد، فرد متقاضی با حضور و فعالیت کوتاه مدت در بخش مربوطه و یادگیری مهارت‌های خاص آن رشته، اقدام به دادن امتحان بر اساس مهارت‌های عملی کسب شده می‌کند (۱۷).

در برخی کشورهای اروپایی همچون فرانسه و پرتغال نیز پذیرش رزیدنت بر اساس آزمون انجام می‌گیرد اما در آزمون سؤالاتی خاص در مورد رشته تخصصی از متقاضی پرسیده می‌شود و در صورت قبولی در رشته مورد علاقه ادامه تحصیل می‌دهد (۱۶).

بنابراین آیا درست است که با نشان دادن یک نفر در یک اتاق به مدت چند ساعت و خواستن از وی برای پاسخ دادن سؤالاتی غیر استاندارد سرنوشت وی را رقم بزنیم؟ آیا شیوه ارزشیابی ما روحیه پرسشگری، تفکر انتقادی و خودکفایی علمی را در آینده‌سازان سلامت مردمان ایجاد می‌کند؟ (۱۸) فراموش نکنیم که دانشجویانی که وارد دانشگاه‌ها، به خصوص مراکز آموزش علوم پزشکی می‌گردند، با انگیزه و اعتماد شروع به تحصیل می‌نمایند. آیا نظام آموزشی فرصت کافی برای اعتماد به این انگیزه و گسترش دانش و پیشرفت مهارت‌ها و کسب فضایل انسانی فراهم می‌کند؟

منابع

- 1- Mesrabadi J. [Introduce and accreditation of concept map evaluation in learning progress and academic performance evaluation]. Quarterly Journal of Educational Innovations. 2011; 10(38): 7-24. [Persian]
- 2- Komeili G, Rezaei G. [Study of student evaluation by basic sciences' instructors in Zahedan University of medical sciences in 2001]. Iranian Journal of Medical Education. 2002; 2: 37. [Persian]
- 3- Mousavi M, Maghami H. [Comparison of new and old educational evaluation methods' efficacy on student's attitudes to innovation and academic achievement in elementary schools students]. Journal of Innovation and Creativity in Human Science. 2012; 2(6): 125-46. [Persian]
- 4- Dandis MA. The assessment methods that are used in a secondary mathematics class. J Educ Teach Train. 2013; 4(2): 133-43.
- 5- Abbasi S, Einollahi N, Gharib M, Nabatchian F, Dashti N, Zarebavani M. [Evaluation methods of theoretical and practical courses of paramedical faculty laboratory sciences undergraduate students at Tehran University Of Medical Sciences in the academic year 2009-2010]. Payavard-e-Salamat. 2012; 6(5): 342-53. [Persian]
- 6- Sepasi H, Attari YA. [The study of psychometric characteristics of Shahid Chamran University Faculty members final test scores]. Journal Of Education And Psychology. 2006; 12(4): 1- 20. [Persian]
- 7- Ashraf Pour M, Beheshti Z, Molook Zadeh S. [Quality of final examination in students of Babol Medical University 1999-2000]. Journal of babol university of medical sciences (jbums). 2003; 5(2): 42-7. [Persian]
- 8- Meaiari A, Beiglar Khani M. [Improving the quality of multiple-choice questions designed to Upgrade Assistant by giving feedback]. Strides in Development of Medical Education. 2012; 10(1): 109-18. [Persian]
- 9- Kouhpayezadeh J, Dargahi H, Soltani Arabshahi K. [Clinical assessment methods in Medical Sciences Universities of Tehran: Clinical instructors' viewpoint]. Bimonthly Journal of Hormozgan University of Medical Sciences. 2011; 16(5): 395-402. [Persian]

- 10- Amaechi CI, Ifeyinwa EO. The role of measurement and evaluation in national development. *J Integr Know*. 2014;3(1):173-84. [cited 2016 Jan 30]. available from: <http://coou.edu.ng/journal-of-integrated-knowledge-vol-3-no1/>
- 11- Vyas R, Supe A. Multiple choice questions: A literature review on the optimal number of options. *Natl Med J India*. 2008; 21(3): 130-3.
- 12- Resaeian N, Nakhaei S, Sadegh N.[Comparison of three exam techniques in medical students: Multiple choice, true- false and short answer question]. *Hakim*. 2002; 5(4): 271-80. [Persian]
- 13- Soleimani Asl H, Mehran Nia K.[A survey of student viewpoints about the checking of present and absence of them and reasons for absence from class in Tehran University of Medical Sciences]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2002; 2: 50. [Persian]
- 14- Molahadi M. [Evaluating by multichoice tests]. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2010; 2(4): 177-82. [Persian]
- 15- Mazouchian H, Roshangar L, Salek Ranjbarzadeh F, piri R, karimi shoart M, Rasi Marzabadi L. Medical Students' View about the Effects of Practical Courses on Learning the General Theoretical Concepts of Basic Medical Sciences. *Res Dev Med Educ*. 2014; 3(1): 21-23.
- 16- Hardy Durbenet AC. French medical schools: from hierarchy to anomie. *Euro J Educ*. 2008; 43(3): 331-351.
- 17- Artoisenet C, Deliege D. Medical workforce in Belgium: assessment of future supply and requirements. *Louvain Med*. 2005; 125(1): 4-21.
- 18- Simons J. Why we should abolish the university exam?. [cited 2011 Jul 8]. Available from: <http://theconversation.com/why-we-should-abolish-the-university-exam-1329>